

Madurodam wil uitbreiden

Twintig jaar geleden is Madurodam uitgebreid. Na zeven jaar discussie met de bewonersorganisaties en de AVN is een plan ontwikkeld naar wederzijdse tevredenheid, waarbij de Scheveningse Bosjes zo veel mogelijk zijn behouden. Madurodam is uitgebreid aan de voorkant, ter hoogte van de Wittebrug is de Haringkade versmald en er heeft een kleine uitbreiding aan de duinkant plaats gevonden. In 2001 is de parkeervoorziening van Madurodam aan de andere kant van het Hubertusviaduct verder vergroot, eveneens in overleg met bewonersorganisaties.

In 2011/2012 is Madurodam ingrijpend verbouwd binnen de contouren van het bestemmingsplan. Daarbij zijn bewonersorganisaties/omwonenden op de hoogte gebracht. Madurodam is veel interactiever geworden, bezoekers kunnen nu bijvoorbeeld eindelijk het brandende schip zelf blussen! Ook zijn er attracties toegevoegd aan de rand van het gebied, de Nijntjes speeltuin, en in 2015 het Hof van Nederland. Deze verbeteringen zijn een groot succes, het aantal bezoekers is enorm toegenomen.

In september 2015 heeft Madurodam aangegeven te willen uitbreiden. Daarbij heeft de directeur, Joris van Dijk, gezegd positief te zijn over de randvoorwaarden van het College van BenW (collegebrief 8 september 2015):

- Het groen in de omgeving moet groen blijven en er in kwaliteit niet op achteruit gaan
- Het groen moet openbaar toegankelijk blijven
- Parkeren en logistieke afwikkeling moeten zorgvuldig worden uitgewerkt
- Omwonenden en belanghebbenden zullen worden betrokken bij de uitwerking van de businesscase.

De directeur schreef aan de wijkvereniging: "Wederzijdse belangen, wensen en verwachtingen moeten we met elkaar delen." Wat zijn de wederzijdse belangen, wensen en verwachtingen van omwonenden en natuurorganisaties?

Uitgangspunten van de bewonersorganisaties en natuurorganisaties

Madurodam maakt deel uit van de Scheveningse Bosjes; de Scheveningse Bosjes zijn onderdeel van een Rijksbeschermd Stadsgezicht (cultuurhistorische kwaliteit) en de Scheveningse Bosjes vormen een belangrijke schakel in de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur (natuur en groen kwaliteit). Madurodam vormt (evenals de Bataaf) een intensief benutte recreatieve en educatieve voorziening.

- ***De organisaties onderschrijven bovengenoemde randvoorwaarden van het College van BenW over groen, toegankelijkheid, parkeren en betrokkenheid van omwonenden en belanghebbenden. Aanvullend benadrukken zij de volgende punten:***
- ***Natuur en groen moeten in kwantiteit en kwaliteit behouden blijven, en zo mogelijk verbeterd***
- ***Leidend bij de inpassing van Madurodam zijn verdichting op eigen terrein, beter groen en efficiënter, meervoudig gebruik van de huidige ruimte.***
- ***Het gebied tussen Ver Huellweg en Haringkade is waardevol uit natuuroogpunt, relatief dicht, rustig bos (zie AVN visie). Voor de biodiversiteit zijn van belang zo groot mogelijke aaneengesloten groengebieden en ecologische verbindingen naar andere groengebieden, daarvoor is dit deel van de Scheveningse Bosjes van eminent belang.***
- ***Het landschap van de Scheveningse Bosjes met open duinvalleien en bospartijen, waaronder 200 jaar oude opstanden, vormt een uniek binnenduinlandschap in de stad, dat behouden moet worden en liefst versterkt;***

- ***Voor het Rijksbeschermd Stadsgezicht is van belang het zicht op het groen/natuur vanaf de veel gebruikte fietsroute over de Haringkade en het zicht op het groen/natuur vanaf de waterpartij.***

Behoud van de Scheveningse Bosjes

De wijkvereniging zet zich, samen met andere bewonersorganisaties en de AVN, al jaren in voor het behoud en verbetering van de Scheveningse Bosjes, waar zoveel Scheveningers en Hagenaars van genieten. Het groen draagt ook bij aan de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats voor internationale organisaties en bedrijven, voor hotels en toerisme! Recent onderzoek van Prof. A. Van den Berg toont aan dat groen/natuur een positief effect heeft op de gezondheid van stadsbewoners (zie bijvoorbeeld het laatste nummer-herfst 2015- van het blad van Natuurmonumenten).

De Scheveningse Bosjes zijn aangewezen tot Rijksbeschermd Stadsgezicht. Volgens de Beheersverordening Van Stolkpark-Scheveningse Bosjes zijn de Bosjes, ook het gebied om Madurodam bestemd als groen-park 2: als ecologische verbindingzone; natuurgebied; wandelpark; extensief dagrecreatief medegebruik (een beheersverordening is opvolger van bestemmingsplannen voor gebieden waar geen grote veranderingen verwacht worden).

De Scheveningse Bosjes maken deel uit van de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur van Den Haag (zie het groene beleidsplan "Groen kleurt de Stad en de Nota Ecologische Verbindingszones). De Scheveningse Bosjes zijn van groot belang voor de verbindingen tussen de Natura 2000 gebieden Oost- en Westduinen.

Verbeteringen in de Scheveningse Bosjes

In recente bijeenkomsten over het Internationaal Park hebben bewonersorganisaties en natuurorganisaties zich met name ingezet voor verbetering van de parkzone

- door een verbinding van de twee helften van de Scheveningse Bosjes bij de Teldersweg. De weg is moeilijk over te steken voor mens en dier en geeft geluidsoverlast. Het bureau LOLA maakte een schets (met uitwerking van Jacques van Paassen) voor de aanleg van een duinvallei onder de weg. Met lage richels langs de weg zou de geluidsoverlast kunnen worden teruggebracht. Eerdere voorgestelde oplossingen waren: (klik op) een [ecoduct](#) en een overkluizing met nieuwe techniek.
- Een ander voorstel voor een grotere benutting van de Bosjes is het herstel van een uitzichtpunt à la "72 trapjes". Het hoge duin is in de oorlog afgegraven.
- Er is ook door velen gevraagd om een joggingpad door het gebied.

Mogelijke verbeteringen ter plaatse van Madurodam

Verbeteringen in de groene aankleding dragen bij aan een betere ecologische verbinding van de Scheveningse Bosjes naar de overkant van de Nieuwe Parklaan, Nieuwe Scheveningse Bosjes, Hubertusduin en Klein Zwitserland, het gebied van de stadskwekerij/ sportvelden met beboste randen.

- Een herinrichting van het voorplein, met meer groen. Het voorterrein kan mogelijk ook worden gebruikt voor de beoogde uitbreiding.
- De randen van Madurodam meer vergroenen.
- Betere groene inpassing van bestaande bebouwingen en hekwerken.
- Binnen het bestaande terrein kan meer groen worden ingeweven dmv bomen.

Wensen in verband met mogelijke intensivering/ uitbreiding

- Beter bezettingsgraad van huidige publieksparkerterrein.
- Routing van achteruitgang en niet publieksruimtes.
- Dubbel ruimtegebruik/ meervoudig ruimtegebruik
- Ondergrondse mogelijkheden

Achtergrond over de Scheveningse Bosjes, geliefd wandelgebied voor Scheveningers en Hagnaars

De Scheveningse Bosjes zijn in de 19^e eeuw aangelegd op initiatief van Ver Huell. De waterpartij is ontworpen door Zocher. Er zijn vele ansichtkaarten van Scheveningers en Hagnaars die zich er lieten fotograferen. Hotels maakten wandelkaarten van de Scheveningse Bosjes voor de badgasten. Tijdens de oorlog is een groot deel aan stadszijde gekapt, voor de aanleg van de Atlantik wall en ook door verkleumde Hagnaars. De waterpartij werd onderdeel van de tankgracht, en heeft sindsdien een andere vorm.

Na de oorlog zijn de Scheveningse Bosjes met hulp van schoolkinderen herplant, en inmiddels staat er weer een mooi bos. Behalve bovengenoemde aanleg van de Teldersweg zijn er nieuwe aantastingen geweest (bouw Promenadehotel en benzinstation aan de Van Stolkweg), of afgewend (urnentuin en nieuwe accommodatie begraafplaats, Indisch Herinneringscentrum, bouw torengebouw op parkeerterrein Promenade Hotel) of deels verminderd en gemitigeerd ten opzichte van de oorspronkelijke plannen (uitbreiding Madurodam, parkeerterrein Madurodam).

Eerdere uitbreiding van Madurodam

28 jaar geleden is er bijna zeven jaar gediscussieerd over de uitbreiding van Madurodam. Het aanvankelijk voorstel omvatte een rechthoekig gebouw op een plat terrein, waarbij een groot stuk Scheveningse Bosjes verloren zou gaan. Daartegen kwamen bezwaren van de omliggende wijkverenigingen, behalve het Van Stolkpark onder andere Duttendel-Wittebrug en het Wijk Overleg Scheveningen dorp, de Archipelbuurt en de AVN, verenigd in de werkgroep Scheveningse Bosjes van de GSBO. Markant daarbij was de betrokkenheid van mevrouw van der Toorn, die demonstreerde in vol Schevenings ornaat met een spandoek: "Kappen met kappen". Ze had zelf als schoolkind de Scheveningse Bosjes helpen planten.

Uiteindelijk vroeg Madurodam aan drie architectenbureaus nieuwe ontwerpen, waaruit het huidige, meer originele plan met de dijken werd gekozen. De ligging in een kom geeft de illusie van de miniatuurstad als wereld op zich. Uitbreiding vond plaats op het parkeerterrein aan de voorkant. Het benzinstation daar werd verplaatst. Voor het parkeren werd gebruik gemaakt van een al eerder aangelegd parkeerterrein naast de Bataaf, aan de andere kant van het Hubertusviaduct. De Haringkade werd afgesloten voor auto's. Daardoor is een mooi stuk Scheveningse Bosjes behouden gebleven, er is uiteindelijk nog geen 4000m² bos gekapt. In 2001 is het parkeerterrein naast de Bataaf vergroot, waarbij het zo goed mogelijk is ingepast in het omliggende groen, met bomen gegroepeerd in drie clusters.

Zo zijn de Schevenings Bosjes gebleven als grootst aaneengesloten stuk groen binnen de stad, tot grote vreugde van de vele Hagnaars en Scheveningers, en de laatste jaren ook een toenemend aantal expats.